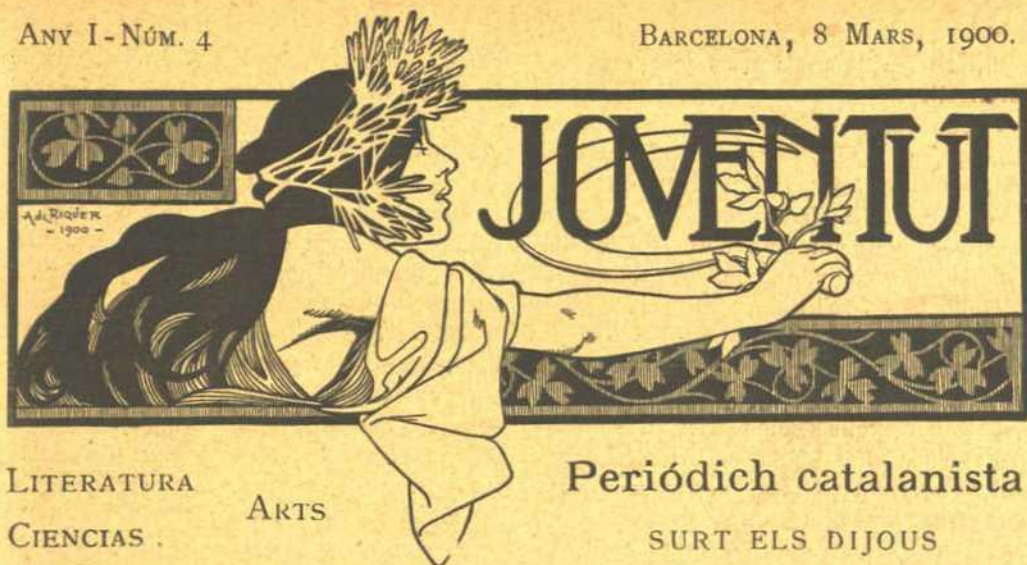

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periódich catalanista

SURT ELS DIJOUS

Director literari: LLUÍS VÍA. Director artístich: ALEXANDRE DE RIQUER.

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. . . 10 CÉNTIMS.

» ATRASSAT. . . 25 »

COLABORADORS D'AQUEST PERIÓDICH

Francisco Albó y Martí, Pere Aldavert, Ferrán d'Arteaga, Bonaventura Bassegoda, Hans Bethge, Joan Boada, A. Bori y Fontestà, Jaume Brossa, A. Busquets y Punset, Jascinto Capella, Enrich Clarassó, Ramón N. Comas, Alexandre Cortada, Carles Costa, Agusti Creuheras, Pompéu Fabra, Joseph M.ª Folch y Torres, Enrich de Fuentes, Joan Gay, Pompeyus Gener, Adrià Gual, Angel Guimerà, Joseph M.ª Jordà, Albert de S. Llanas, Joan Maragall, Pere G. Maristany, Eduart Marquina, Lluís Marsans, Oriol Martí y Ballés, Joseph Mas y Casanovas, Francesch Matheu, Apeles Mestres, E. Moliné y Brasés, Trinitat Monegal, Lluís Noguera, Narcís Oller, Eduart Pelegrí, Joaquim Pena, Claudi Planas y Font, Joan Poblet, Frederich Rahola, Antoni Ribera, Alexandre de Riquer, Manel Rocamora, Joseph M.ª Roca, Santiago Rusiñol, Alfons Sans y Rossell, Valeri Serra y Boldú, Antoni Solé, Ignaci Soler y Escofet, Ramón Suriñach Baell, Joseph M.ª Tamburini, Emili Tintorer, Joan Tusquets, Modest Urgell, Mique Utrillo, Jascinto Verdaguer, Pbre., Lluís Vía, Salvador Vilaregut, Marián Wayreda, Lluís de Zulueta, y altres.

SUMARI: Comedia política, per Oriol Martí. — De bona mena, per A. Bori y Fontestà. — La ventura d'un bordet, per Jordi d'Osor. — Nocturna, per Xavier Viura. — Paràbola del home rich y del pobre Llàtzer (acabament), per Gabriele d'Annunzio. — Els concerts del Liceu, per Joaquim Pena. — Cançó de l'Aloa, per Joseph Mas Casanovas. — Novas.

COMEDIA POLÍTICA

La cosa ja no ofereix dupte. Segons diuen a Madrid, el Catalanisme es un verdader perill y s'han de reprimir *con mano fuerte* las sevas manifestacions. ¿Cóm es possible que uns neuròtics retrògrados, ab sos esplays de

literat y artista, puguin fer trontollar aquella *unidad que tanta sangre nos cuesta?* Vagin a saberho!

Però de que la cosa es seria ja'n poden estar segurs. Ho han dit tots els diputats regeneradors, ho ha dit en Romero Robledo, el polítich més formal, l'home de més conseqüència política d'Espanya, y fins en Villanueva, que si bé a Cuba apoyava als elements autonomistas, allissonat per la experiencia deu pensar ara que per la forsa d'una idea, *cuatro bandoleros y cuatro gatos* poden

multiplicarse com els pans y'ls peixos del Evangeli.

¿Y en Silvela? A n'ell si que li ha passat allò que tan sovint succeeix en las companyias *cómico-dramáticas*. Veurán un galán jove, aixerit, intel·ligent, estudiós, sempre en situació y á punt pera que no's descompongui'l quadro, y que fins á voltas se fa aplaudir més que'l primer actor ja vell, el qual, per son càrrech de director y empresari, té de doblegar-se moltes vegades á las exigencias del mal gust dels abonats.

El galán jove, en son quartet, diu en confiança á sos admiradors:—«Fulano (el director) ha sigut un gran artista, però avuy es ja una ruina. Jo, per afecte y per respecte á qui ha sigut mon mestre, dech *soportar* sas imperinencias, però'l dia que pugui formar una companyia *ben meva*, ja veurán com sabré prescindir d'aqueix art ranci y rutinari, y seguiré las corrents modernissimas, ilustraré al públich, no sofriré las imposicions dels autors vells que per sa autoritat, adquirida per antigüetat, ens condemnen á representar obras *fossils*, sense vida, contrarias al progrés incessant del art. No cal dir que vostès (dirigintse als periodistas que l'escoltan y que portan indubtablement son drama á la butxaca), no cal dir que vostès sortiran de la categoria d'autors anònims y m'ajudarán en ma regeneradora tasca.»

—«Qu'es bonich aixó! Que n'es d'intel·ligent aquest xicot!»—exclaman tots; però arriba'l dia en que per qualsevol futesa renyeix ab el *gueto*, y la cosa ja varia d'aspecte. Ja poden tenir per segur que debutará ab l'*Aldea de San Lorenzo*, la *Carcajada* ó, tot lo més, ab el *Drama nuevo*.

¿Que surt la critica y l'ataca ab sos mateixos arguments? Ja's cuydarà de dir que *ese chisgaravis* li té rabia porque li ha rebutjat un *infundio* qu'ell ne deya drama. ¿Que continúa la campanya? Allavors crida al administrador:—«Oiga usted, Sánchez; desde mañana le retira usted el *pase* á *ese papelucho*.»—¿Que xiula'l verdader públich? A reforçar la *claque*, que ja té bé prou mans pera fersoroll! Ab aixó y representar una comedieta d'un periodista influent, encara que sia una *lata*, per allò de que la *prensa es la palanca*... etcétera, ja está tot arreglat; y'l dia del benefici, ab las fullas de llaurer y coronas de

vert pagadas pel beneficiat que cauhen de las *bambalinas*, ab els versos que plouhen del sostre, fets pel *primer apunte*, ab els aplausos dels amichs á qui ha regalat els palcos, y ab l'article de *contaduría* que inserta *El Eco de la Localidad*, cada dia creix més la seva reputació. Ja diu ell en confiança que, encara que li repugna, convé ser pràctich, y que'l públich que paga té drets molt respectables, porque s'apoyan en la *taquilla*; y finalment, no cal ferse ilusions: la gent no vol patir al teatre, sinó riure, y no está per filosofias; lo que li agrada son aquelles *tiradas de versos sonoros* que l'ensopeixen, y aquells finals de *latiguillo* que'l fan aixecar de la lluneta.

Naturalment, tots els públichs no son iguals: n'hi ha que no's deixan enlluernar per la pedreria falsa; però, lo que diu ell: no son las provincias que li han de donar fama:—«¿Qué me importa que me pateen esos brutos, cuando tanto me han aplaudido en Madrid! ¿Se acuerda usted, Sánchez, (l'administrador) de mi *caída de marras*, y de aquel *mutis*? ¡Cómo que por esto abandoné á mi maestro!»—

Que farian riure aqueixas *miserias de bastidores*, si la serietat, si la santetat del ART no fossin tan respectables!

ORIOL MARTÍ.

DE BONA MENA

Si al arribar á Campdevánol, per la carretera de Ribas, agaféu per la esquerra y pont enllà com qui enfila'l camí de La Pobla, os trobaréu á las dugas horas ab una dressera que porta á un recó de món, quina gent hi viu satisfeta y á conciencia de que'ls mals vents no hi arriban. Un campanaret aixerit, surmontant una iglesia més aixerida encara, os assenyalá un poblet ignorat de qui no coneix el Santuari de Montgrony, quina capella romànica es de las més antigas de la nostra estimada Catalunya. El poble s'anomena Gombreny, y es d'una puresa de costums admirable. Avesat al trágol de las guerras civils, no heu pas de parlar als vehins de lo qu'es la hospitalitat; no'ls heu pas de dir com se cuyda un ferit, com se tracta un malalt, com s'acull y's defensa á un fugitiu sia del color que's vulga... Els hi ha tocat tant el

fer de pare-pedàs en las guerras! Y aquest tracte humanitari, que molts podrien desvirtuarlo ab la excusa de que'ls pobles petits no's poden comprometre en temps de bullangas, el tenen els gombrenesos heretat de molt temps; son catalans de pura nissaga: llenguatge, costums, bonhomia, tot aixó que's va esborrant d'alguns pobles, ho mantenen ells ab una escrupulositat tan segura, que, per ara, no hi ha pas cap perill de que s'en desfassin.

Son d'ells encara aquelles tipicas *carmille-ras* de la vigilia de Pasqua florida, ab l'arreglada d'ous y de xays, ab las endressas y cansons de la terra, per las fadrinas que no s'amagan de deixarse galejar y de servir al jovent á la taula; son d'ells encara aquelles sugestivas festas majors, ab el *bon jorn* al mati, ab l'ofici solemniat presidit per l'Ajuntament y la Pabordia, ab el *levant de taula* ahont pidolan els baciners per la illuminació del rosari, ab els balls de la terra que honora'l Rector presidintlos á plassa, ab l'ofici anyal pels difunts, ab las tornabodas alegras, ab las visitas á la Verge trobada, ab las ballas á l'era del Santuari, y l'anada á la font, y la tornada á la hermita, y'ls goigs cantats y'l rosari; son d'ells encara la processó y la entalamada de la festa del Corpus; las ofertes del pa y del formatge en la missa major; l'adoració per Nadal ab els pastorets enflocats y la xiuladera dels flaviols de saúch...; son d'ells encara totas eixas costums; y la visita als malalts, y l'ajudarse en las feynas en las tongadas del segar y del batre, quan el pobrissó comparet necessita de brassos, ho tenen com á molt ben entés y com á cosa sagrada.

Son franchs com la taula que brindan á tothóm; son aixuts de paraulas, ab la parla neta de tot ressabi foraster, ab la desconi-xensa de mots banals y d'ofenosa taleya; sostenen un compromís encara que'ls pesi l'haverlo contret, y no s'avergonyeixen de confessar els seus erros, essent forsa tossuts en defensar la veritat que desitjan en tot y per tot: en el pensament com en l'obra.

Y no'ls parléu pas de presentarse d'altra manera com son; ni ho volen fer, ni'n sabrian. En punt á vestir, fan gala d'intransigents; roba de drap, barretina vermella, es-pardenyas de beta, y «qui aprofita la roba

ve que s'ho troba», diuhen ells, que no n'estrenan pas gayre. Aixís se'ls veu ab aquell tirat primitiu y se'ls assenyala per tot sense qu'ells s'en ofenguin; perque, contat y debatut, treuhen en clar qu'ab els diners que per roba estalvian n'hi ha pera refer els con-reus, per ajudarse ells mateixos y per aques-tos dimonis d'impostos que llurs ascendents no coneixian y qu'ara ells han de soportar com pedra seca y maligne.

Y com no s'ofenen de que se'ls assenyali per l'antigor de la roba, tampoch s'ofenen de que se'ls retregui la cantarella ab que parlan. S'han fet l'adagi «el parlar com el vestir», y qui volgués esbrinarne la substancia, tal vegada hi trobaria que l'un com l'altre ha de ser net y senzill, ab el jayent que la roba pren al cos com la paraula allà hont es parlada. Anéu, ensenyeulos de filosofar.

Y aquesta gent que, pobra com es, no permet que cap vellet vagi á captar; que adinera'ls emprius y acarbona las bagas pera treuren lo menester á lliurar del servey de las armas al jovent que sortejan; aquesta gent que té confiansa en Deu y en la Verge de Montgroy, conformantse en las tribulacions y malas tongadas, s'esgarrafa de pensar com posada á la vida moderna hauria de cambiar de fora com de dins, per no passar com una nota endarrerida ab tot y conservar, com s'en alaba, la empenta d'una sanch sanitosa, d'una conciencia honrada, d'una puresa de costums que la fa digna de tota mena de consideracions y de respectes.

—No, no,— diuhen els gombrenesos; — ni may que puji aquesta vida de ciutat; podriam tenir més diners, anar més bonichs, però... estariam més tristos.—

Y es que la terra hont s'ha nascut, es més alegre com més verge d'influencias estranyas.

A. BORI Y FONTESTÀ.

LA VENTURA D'UN BORDET

I

Per més toms que hi dongués, no sabia pas com arreglarsho pera dir clar y net al avi que se'n volia anar. Y aixó que'l Xepalli era una espurna que ja, ja!

Peró res; ab tot y aixó, á n'ell li havian fet

de pares a Campdelarit; y considerava una ingratitude deixarlos de cop y volta no pensant qu'ell ja's guanyava de sobras las garrofas. Allò era un seguit que feya pena: «Xepalli, vesme a cercar un brassat de jas pels garrins»; «Xepalli, portam un grapat d'encenalls pera fer bullir la perola»; «Xepalli, escatam una cistella de naps»... Y encara, paciència mentres l'avia no l'enjonqués a bressolar al marrech. Tot això després d'haver fet jornal llarch al camp o a la vinya, ahont, pobrissó, passava'l rosari de sas penas esperant l'arch de Sant Martí que eixís a bell esclat en aquella tempesta esgarifosa qu'assotava son cor tendroy.

Y li sorti. Era un capvespre de maig; emperesida la terra, veyá fugir turons enllà al sol que la besava tot el jorn; els aucells eran al bo de llurs canturías y trenavan l'himne del amor ab floridas passadas, sobretot el rossinyol ab sa veu escotorida y galana. El pobrissó del Xepalli s'estava estirat al marge guaytant la posta del sol, com si darrera d'ell vegés pòndreshi sas més bellas esperansas. Quan més follivol estava en lo recompte de sas desventuras, se li atansá tota xiroya y vistosa la pubilleta del Raulet: una mosseta de disset anys, alta, garrida y guapassa, que feya glatir un estol de fadrísters de bonas casas que la pretenian. Encaràntseli ella ab atractiva desinvolvura, comensá:

—Malagonyat minyó pels de Campdelarit! —

Ell, alsantse esparverat y sorprés, contestá:

—Tingáu en compte, minyona, que m'han fet de pares, y l'agrahiment es la prenda personal més estimada.

—Pro no coneixes, pobret, que t'esplotan, fente trevallar sense donarte res més que las caixaladas que un gos se las gonya boy y estantse tot lo dia estarnayat de panxa al sol? Al Raulet no ho fem pas aixís.

—Pro penséu, pubilleta, que no vaig anar a parar al Raulet, sinó a Campdelarit, y fins que Deu m'obri un camí'm veig obligat, y encara bon goig, a ésser servidor fidel y conformat d'aquella bona gent qu'ab tot y aixó m'estiman y'm tractan ni més ni menys que com a un fill propi; y aixó val molt.

—Pensa també que a Campdelarit quan un fill o filla's voldrá acomodar li donarán son just cabal vistós, y tu, pobre bordet, te

n'haurás d'eixir ab la roba de la esquena. —

Al sentir la paraula *bordet* no's pogué pas contenir, sobretot dita ab aquell interès per una minyona; y las dugas llàgrimas entretingudas en sas parpellas, si cauhen no cauhen, se tornaren filet seguit, acompanyadas d'un gemech fondo, fondo.

—Plora! plora! Desfogat a mon devant, que jo vull lliurarte d'aquest jou qu'amenassa eternisarse sobre teu, procurante una vida trista. Demà t'esperém al Raulet ab millors tractes y... qui sap si darrera d'aquestos tractes hi anirà quelcòm més que farà ta felicitat y la d'altre ser. —

Al dir aquestas paraulas sospirà fonsament, cullint ab son blanch mocadoret una perleta que rodolava lleugera per sa gemada galtona. Y s'escapá depressa, deixant al Xepalli encantat y com aturidit.

Allavors en lo cor del bordegás s'hi comensá a despertar un sentiment nou per ell, desconegut, y que li feu pressentir una dolcesa estranya... L'amor... l'amor sembrat per las paraulas d'una nina xamosa, felissa, en qui jamay ell havia atinat. La coneixia... sí... de véurela a missa'ls dias festius... la coneixia... sí... de trobarla pels pradells cullint floretas, ab son cistelló enflocat. Qui no la coneixia a la pubilla del Raulet! Era l'àngel de aquells entorns, que sabia tant d'aixugar las llàgrimas als desvalguts!

El pobre Xepalli no va pas adonarsen que se li fes fosch y qu'era l'hora de retornar a la masia; tan abstret lo deixaren las parauletes de la nina, que no s'hauria pas mogut del tros, si no l'haguessin desensopit lo xiulet y'l bram estrefet del pastor que l'avisá desde'l tossal. Culli las ceynas y'l paneró de la brena y feu via concirós, no podentse treure del magi aquellas paraulas secas y ditas entre llàgrimas furtivas: «Demà t'esperém al Raulet ab millors tractes y... qui sap si darrera d'aquestos tractes hi anirà quelcòm més que farà ta felicitat y la d'altre ser.»

II

Encara'l sol no dava senyals d'eixida, que'l Xepalli ja s'estava al finestró de sa cambra guaytant de dret al Raulet... al niu dels seus somnis, al cimall de sas esperansas més floridas; allà ahont volaria gojós bon punt ha-

gués pres comiat de Campdelarit... Però com fersho ell pera pendre comiat d'una casa que l'havian acullit de xich y desamparat y ahont se'l miravan com á propi? Y's deya y repetia una y cent voltas: «Si tu fossis com el Jepana, que té tracte fet ab l'amo y cobra sou, aviat estaria llest: anirias de dret al avi y li dirias sech y net: L'avi, m'ha eixit una casa que'm fan uns tractes que vos no me'ls podéu fer; y aqueixos tractes me convenen com el pa que menjo; per lo tant, si en quelcóm vos puch ésser convenient, al Raulet me trobaréu; per'xo, amichs com sempre. Aixis mateix li diria; pro ara, com ferho per no quedar malament ahont m'han fet home? Cal pensarhi, cal pensarhi.» Y en demés, ell veuria á la Nuria y s'ho enrahonarian, obrintli ella un camí, al ensemps qu'acabaria d'esplanar aquellas paraulas del dia avans y potser fins n'hi faria saltar alguna altra que fos clar estel en la nit pahorosa de sa infantesa y joventut denarida. Enfonsat en aytals consideracions lo trobá'l sol, assenyalantli l'hora d'anar al tros, ahont hi trespava solet tot lo sant dia, y ahont la mosseta l'aniria á trobar, estranyada de no veurel á casa llur, que'l devian esperar de bon'hora.

Baixá á la cuynassa dels mossos y prengué'l cistelló del esmorsar, y agafant del barri'ls cávechs y arpellas, feu via al treball mormolant aquella cansoneta tristoya:

Lo mal del amor
n'es mal de migranya;
nineta gentil
me'l encomanava,
y me'l curará
sols la enamorada.

Arribá al tros tristoy y agobiat, no sabent com pararia tot alló del jorn avans, y esperava ab delió á la Nuria, pensant confiat que ella trobaria eixida satisfactoria per aytal assumpto. La esperava ab delió, però barrejada ab temensa, veyentse avergonyit de tindre d'aguaytarse á una pubilla com la Nuria del Raulet, que si bé era cert que li havia indicat de bell antuvi y entre llágrimas, que l'estimava, ab tot, la gent l'assenyalaria ab el dit, tatxantlo per haver corferit á la pubilla més rica y vistosa de vint horas al vol. Ell, qu'era pobre y... bortl Y al considerarho's desfeya en un mar de plors qu' aixugá tot seguit la nina, que'l vigilava d'estona

desde'l marge del empriu, ahont havia anat tementse del apocament d'en Xepalli pera donar de cop lo comiat dels seus amos.

—Y donchs, Biel, qui't fa menjar sopas á Campdelarit avuy? No quedarem que vindrias de bon'hora al Raulet? Que potser te n'has desdit?—

Al sentirse anomenar per son propi nom, experimentá un goig inesplorable. Ell, que sempre havia de sentirse, encara que no se'n ofenia, «Xepalli aixó, Xepalli alló,» Es dir...! que ab tot y tractarlo com á propi á la masia ahont lo pujaren, may se pogueren estar de cridarlo ab aquell motiu trist, del tot trist per ell, pobrissó; y per'xo al escoltar de llabis d'aquella minyoneta son nom veritable, se senti felis, augurant cosa millor encara. Tornat en si de son aclaparador estat y animat per aquell tractament, s'apressá á contestar:

—Sabéu, Nuria, que no goso pas donarlos comiat als de Campdelarit? Si vos no m'obriu camí, m' veig perdut, en bona fe. N'estich tan agraht d'aquella gent! Pro també'm plauria tant vindremen al Raulet, que, vaja... no atino entre aytal goig trobar una eixida... una excusa que'm posés á xopluch del tractament d'ingrat per part dels meus benefactors.

—No t'espantis; tot ho farém; avuy me'n aniré á trobar al senyor Rector, y ell, no hi ha dupte que't portará á bon lloch; estigas tranquil y seré, y la cosa vindrá per ella mateixa.—

Garlaren bella estona, jugant llurs cors en un cel d'amor que s'esbadellava á son entorn, seré y rublert d'una felicitat jamay sentida per aquells dos sers que de bell antuvi's juraren, en nom de Deu, estimació eterna, fidelitat intrencable; en tant que'l rossinyol glosava aquell idili dols, cast y tendrivol.

III

En Xepalli ja feya un any qu'era al Raulet, y per anarhi no havia tingut pas de donarlos comiat; l'avi mateix li doná á n'ell, fentli proposicions d'una casa que'l demanavan y ahont faria á bon segur més carrera que á Campdelarit, porque allá, passat de las garrofas, vestir y calsar, no podian pas fer més. Ell deixá anar quatre llágrimas y feu via al Raulet, quedant en bon terrenó ab la casa ahont fins allavors li havian fet de pares.

Ara's trobava millor, y de bon tros! No feya res més que vigilar als treballadors, anar pels mercats trafiquejant, y fins li feren aprendre de lletra ab un estudiant teòlech que hi anava cada vespre. La pubilleta n'estava qui sab-lo enamorada, y tant, que fins parlà ab sa mare pera casarshi ab el bordet. No deixà de sorprendrela aquesta resolució de sa filleta, y ab tot, no li repugnava pas gens. Li feu algunas observacions de lo que diria'l poble, 'ls parents, coneguts... en fi, feu l'ofici de mare. Però la noya, no's mogué de son ideal, y al cap de mitj any ja era la esposa del Biel, felissa, plena d'un benestar

inmens y contenta d'haver lograt á més del objecte de son cor, fer home á un minyó que hauria sens dupte passat á la ventura un calvari de penas y treballs.

En Xepalli, fet lo cap de casa del Raulet, la feu prosperar augmentant llurs cabals que allavors eran propis. Y encara avuy pot veures al Raulet com la masia més potent de la Guilleria y baix Montseny. En Xepalli ja es vellet, la Nuria no tant, però ja's mostra un tant aclofada pel pes dels anys. A llur entorn fressejan sos nets enjogassats, cuydant ara'l casal l'hereuhet, qu'arreglegá, com son pare, bona companyia.

JORDI D'OSOR.

NOCTURNA

El carré es tot desert. La claror blanca de la lluna en son ple, cau en la vila y llumena palaus y casas velles.

El carré es tot desert... Y'ls palaus gòtics dels rics que ja reposan el mitj-tancan; els arbres el confonen; la llum groga dels fanals el rabeja de penombres.

Las notas apagadas d'un piano cantan una cansó, boy confonentse ab el raig blanch que's filtra en las persianas y que s'estén d'aquell carré en la ratlla y que's per llá d'enllá.

De sobte, secas com si anessin á rompres, las grans rodas d'un carro vell se topan ab las pedras...

Pobre cavall! Talment sembla un espectre qu'avansa lentament al clar de lluna...

Pobre cavall... Es condemnat á durla la càrrega feixuga de inmundicias, y á vetllar dolorós en las tranquilas horas d'aquella nit...

Avansa, victima!
Bestia noble y més gran que molts del homes!
No sents el cant febrós d'aqueix piano?
Es el cant de ta marxa... Avansa, avansa,
fent sentir de las rodas el sinistre traquetejar!...

Y avall, avall per sempre s'endinza l'animal ab la gran càrrega, y's pert al lluny aquell soroll de rodas.

Y's torna á quedar sol el carré amplíssim, y las darreras notas del piano en la buydor del clar de lluna's perden...

XAVIER VIURA.

PARÁBOLA

DEL

HOME RICH Y' L POBRE LLÀTZER

PER GABRIELE D'ANNUNZIO.

(Acabament)

Y'l gran Senyor va dirli: — «Jo ompliré ta boca de plaher y tos llabis de joia.»—

Y va ordenar al nen negre que presentés al famolench el menjar més delicat dintre de la més rica vaixela. El nen negre va posarli al davant un plat tot d'or. Però Llátzer no s'atreu a profanar ab sas mans vils aquell menjar de reys. Quedá com un cego; las llágrimas brollaven de sos ulls y semblava defallir, perque la fam li havia ressecat el moll dels ossos, y aquestos eran buyts com el dintre de las canyas. Y'ls gossos que'l voltavan varen devorar tot seguit els menjars del plat d'or. L'avoras el rich li digué: — «Malhaurat ets tu!»—

Y va ordenar al nen negre que portés pel pobre'l vi més saborós dintre de la copa més cisellada, y'l nen va obehir, presentantli una copa més hermosa que'ls topacis d'Etiopia.

Mes las mans de Llátzer tremolaren tant, que la copa li lliscá, fentse trossos sobre'l marbre, y'l vi, esbargint sa aroma, s'esparmá entre las potas dels gossos.

El Magnífich digué encara: — «Malhaurat ets tu!»—

Y va dar ordre al nen negre de que cerqués una túnica de Siria y la portés al pobre. A poch torná'l nen ab una túnica brodada de mil colors, y va posarla en las mans de Llátzer.

L'home rich, digué: — «Aixecat, Llátzer, y pósat aquesta túnica preciosa.»—Y Llátzer va alçar-se; mes al ferho, posá son peu llagat sobre un tros de la túnica lleugera, que's va esquinsar tota, produhint un so semblant al xiscle de l'aureneta.

El Magnífich digué encara una volta: — «Malhaurat ets tu!»—

Y allavors passava al lluny, pels jardins, el domador Talmai, portant per las regnas el cavall domat, quals nassos inflats encar escumejavan.

Y'l Senyor al véure'l va cridar-lo, y ab una má subjectá pel bras á Adonia y ab l'altra á Elisamma. Y las donas s'esgarriaren perque vegeeren que sos ulls eran com el paláu d'un reyalme hont todas las antorxas son encesas, menos una prop de la qual el butxi hi vetlla.

El Senyor digué: — «Talmai, acóstat ab el cavall domat.»—Y Talmai va acostarse ab son cavall, que tenia las potas sonoras y'l coll tremolós, y tot passant la má pel coll de la bestia, digué romhent: — «Mira, Senyor: l'he domat, deixantel com un anyell.»—

Y aytal victoria de sa forsa, li esborrava

del front el signe de la esclavitut. Talmai restava dret entre dugas columnas, amarat de suhor; son posat era atlétich, completament hermós. Y'l cavall tremolava, perquesa sanch sentia horror per l'home leprós; y la noblesa de sa rassa cremava dintre sas venas com flama inestingible, y las venas del coll y del pit s'entrelligavan.

El Senyor, confortat ab aytal espectacle y ab els ulls fits en el pobre, exclamá: — «Ton coratje tindrà bon premi, Talmai. Vina, donchs; treu al cavall las bellas regnas ab que l'has somtés, y pórtamelas tot seguit. Aquí t'espero.»—

Y deya aixó, perque bullia dintre son cap un pensament desde que subjectava ab sas mans á las dugas cortisanas, qu'havian tremolat de desitj al veure'l domador y ara tremolavan de por fins als ossos.

Y tot seguit digué á Llátzer: — «Oh, Llátzer! Donchs ton paladar no sab distingir las cosas bonas de las dolentas, y ni'l plat, ni la copa, ni la túnica t'han pogut retornar, jo vuy fer l'última proba... l'amor! Aquestas donas serán tevas; jo te las donaré.»—

Y Adonia va queixarse dihent: — «¿Qué'n vols fer de mi, Senyor?»—

Y Elisamma va queixarse també: — «¿Qué'n vols fer de mi, Senyor?»—

Y abdugas, tremolosas, ploravan: sa carn tenia horror envers l'home llagat.

Y Adonia sospirava dihent: — «¿No'm deyas que may havia sigut tan dolsa pera tu com ara, Senyor?»—

Y Elisamma: — «¿No'm deyas que mos pits resplandian com la lluna pera tu, Senyor?»—

Y tremolavan mentres el Senyor, impassible, las despullava. Y Adonia li pregava aixis: — «No m'envileixis, Senyor, si t'he agradat!»—

Y'l Senyor contestá: — «Heus aquí á Talmai que porta las bellas regnas. Oh, Adonia! Oh, Elisamma!»—

Y'l domador s'atansá portant las llargas bandes vermellas, semblants á llassos fortissims. Y'l Senyor digué al pobre: — «Oh, Llátzer! Aquestas donas que tanta joia m'han donat, son tevas. Ara es precis unirte ab ellas.»—Y exposá son pensament ab gran imperi.

Llavors el nen negre estengué una catifa sobre'l marbre, y demunt de la catifa hi van ajeure á Llátzer, y las dugas cortisanas furiosas foren lligadas estretament al home llagat; foren lligadas y enroscadas ab las regnas del domador. Y Llátzer semblava un pámpol tallat á la tardor, entre mitj de dos hermosos raims blanchs.

Y'l Magnífich digué al mestre dels músichs, volent ofegar la cridoria: — «Que sonin els esturments sorollosament!»—

Mes las donas no cridaren, ni's mogueren. Semblavan entumidas per l'horror. El nen negre va estendre demunt del suplici

una tela de color escarlata. Y las ombas de las columnas s'allargaren al pondres el sol.

El Magnífich digué: — «Ara vina ab mi, Talmái. Vaig á darte un bon premi.» — Y s'endinzá ab el jove pels jardins, fins arribar á un clos hont un estatuari vingut del Hells y anomenat Apolodor modelava tals estatuas, que al véurelas se sentia caure l'oblit com una rosada sobre l'ànima.

Al arribar al dintell va deturarse, y mirantse al domador, somrihent, va dirli: — «Tu ets massa bell, oh Talmái! Però la bellesa del mortal passa y s'acaba. La vida de la bellesa va tan depressa com la llansadora dels teixidors. Jo vuy eternisar ta perfecció. Aquí tens el bon premi.» —

Y va entrar dintre'l clos, y digué al estatuari: — «Aquest jove ha domat avuy un cavall salvatge. Es encara tan fort com hermos y, oh Apolodor!, ben digne de que tu'l representis pera la posteritat en el bronze més pur.» —

Y'l grech admirava al asiàtich qu'aixis concedia l'honor divi d'una estatua á un jove pel sol fet de domar un cavall. Y venia á sa memoria la ciutat sagrada d'Olympia sobre'l riu Alféu, ab sas verbas espessuras, y la solemnitat dels jochs olimpichs, y la estatua feta d'ell per un atleta il·lustre, anomenat Psaumidas, á qui'l famós Pindar havia lloat en himnes cadenciosos. Y's recordava del esplendor dels deus benefactors, y de la península retallada demunt del mar com una fulla de morera.

Y'l Magnífich continuá: — «Jo't faig entrega, oh Apolodor, d'aquest jove mortal pera que me'l tornis immortal.» — Y sentint aprop d'ell el bramul del foch que fonia'ls metalls, digué en veu baixa al estatuari: — «¿No podrias treure'l motllo sobre'l mateix home viu, y fòndrel tot seguit com fons la cera?» —

Y dirigintse á Talmái, va dirli: — «Ja no seràs més escláu. Avuy comensa la eternitat pera ta bellesa, oh Talmái! Consagraré las regnas del cavall domat á la teva estatua de bronze.» —

Y s'allunyá del esguart de llurs servidors. Y tot allunyantse, pensava en el goig misteriós que sent el cor quan se contemplan las estatuas, goig pur que no porta en sí desitj de cap mena. Y al anar á pujar á la més alta torre pera veure si ja s'oviravan pel cantó de terra y per la banda de mar las caravanas de Saba y las naus de Tarsis que li portavan nous encisos pera sa vida, va trobar al nen negre que li digué:

— «Els àngels han devallat fins al vestibul y s'han endut demunt de sas alas al pobre cap al cel: però un dels àngels s'ha quedat y s'está prop de las donas mortas.» —

El Senyor no volgué dar crèdit á tal maravella, però, incrèdul y tot, feu via altre cop vers el vestibul.

Erà ja nit: milers d'estrelles guspirejavan

desde las profunditats del firmament y las flors nocturnas se badavan en els jardins exhalant una alenada voluptuosa. Tan gran era'l silenci, que's sentia dintre las piscinas com capbussavan els peixos y com obrian sas bocas á flor d'aygua. El nen va exclamar esportuguit: — «¿Que no'l veus al àngel, Senyor?» —

Y'l Senyor vegé efectivament á la criatura celestial, perque era cert que un dels àngels havia sigut tentat per la bellesa d'Adonia y Elisamma, que jeyan allà completament nús y mortas, resplandint sas carns com el sílex.

Y en aquell lloch las columnas del pórtich, foradadas pel foch angélich, s'havian tornat transparents com el cristall; y la tela de color escarlata s'havia tornat blanca com la neu; y las regnas eran fluixas perque Llätzer ja no hi era, donchs els àngels se'l havian endut cap al si d'Abrahám.

Y l'home rich digué á la criatura celestial: — «Hoste marvellós, ben vingut sías á mon paláu. Tot lo que tinch será teu si t'agrada viure y reposar á mon costat!» —

Y l'Àngel respongué: — «Restaré á ton costat y gaudiré de tos bens.» — Però las grans alas que tenia plegadas, caygueren de sa espatlla com talladas de repent per un coltell invisible; caygueren com las fullas del bosc, sense soroll; caygueren y palpitaren demunt del marbre, prop de las donas nús y mortas; palpitaren ab totas sas plomas, lluhiren ab resplandor suprem y quedaren extesas demunt la pedra.

Y'l Magnífich digué: — «Ara vina al festi, hoste marvellós, alleugerit de ton plomatje, y gaudirém plegats. Las caravanas de Saba y las naus de Tarsis están promptas á arribar plenas de donas, cavalls, vestits, vins, aromas y totas las cosas bellas que tan agradosa fan la vida als homes.» — Y aquella nit celebrá un gran festi ab músicas y dansas. Y va mostrar á la criatura del cel las voluptats de la terra.

Y desd'aquella nit, tots els dias tingué per companyó de sa vida alegre al àngel sens alas, qu'era molt hermos, no com Talmái, sinó al estil d'una verge filla de reys.

Peró duya en sas espatllas dugas senyals rojencas qu'á voltas s'inflamavan, y alashoras sentia una xardor que'l desesperava y li feya demanar á la terra goigs qu'eran impossibles. Y succehi, per fi, que l'àngel va trobarse heréu del home rich, perque aquest va morir sens haverse sadollat prou dels goigs de la vida.

Y trobantse'l rich en els martiris del infern, alsá'ls ulls y vegé al lluny á Abrahám, y en son si á Llätzer. Y va queixarse dihent: — «Pare Abrahám, tingáu pietat de mi; digáu á Llätzer que, mulladas las puntas de sos dits, vingui á refrescar ma llenga, perque'l foch m'atormenta.» —

Burne Jones.

Peró Abrahám respongué: — «Fill meu, recórdat que tu has rebut els bens en vida y Llátzer els mals; ell es ara consolat mentres que tu pateixes torments. Y ademés, hi ha un abím fondíssim entre nosaltres y vosaltres, de manera que'ls d'aquí que desitjessin anar ab vosaltres, no podrien, del mateix modo que'ls d'assí baix no podriau venir fins á nosaltres.»—

Y ell va dir: — «Jo't prech, oh Pare, que l'enviis á casa de mon pare, perque tinch cinch germans y perque'ls hi digui lo molt que jo pateixo; y aixís creurán y no vindrán á parar ells també á n'aquest lloch de martiris.»—

Y Abrahám li replicá: — «Ja tenen á Moisés y als profetas; que'ls escoltin.» — Y ell digué: — «No, Pare Abrahám; que si algún mort anés á véurels, potser s'esmenarian.» — Abrahám digué: — «Si no s'escoltan á Moisés y als profetas, tampoch s'escoltarán al mort ressucitat que se'ls presenti.» — Y ell encara digué: — «Si hi anés jo mateix, creurien, y jo portaria també á n'aquell àngel qu'ha heretat tots mos bens. Jo't prech, donchs, que m'hi enviis.»—

Y no sabia demanar altra cosa que ressucitar y trobarse altra volta ab sos bens aymats. Però Abrahám no respongué, y Llátzer quedá mut é inmóvil en el si del Pare, vestit de llum.

Y ell digué: — «Oh, Llátzer! Recórdat que jo vaig oferirte manjars exquisits dintre plats

d'or que tu no vas gosar á pendre y'ls gossos els devoraren ràpidament. Malhaurat! No sabs lo qu'es el goig del paladar!...» — Y Llátzer continuava mut é inmóvil en el si d'Abrahám.

Y'l rich li digué: — «Llátzer, ¿te'n recordas que't vaig fer servir el vi més saborós dintre preciosa copa, y la vas deixar caure en terra esparramantse tot el vi? Malhaurat! No coneixes el poder de la beguda!...» — Y Llátzer seguia mut é inmóvil en el si d'Abrahám.

Y'l rich li digué: — «Llátzer, ¿te'n recordas que't vaig donar una túnica de Siria brodada de mil colors, y la vas esquinçar ab ton peu? Malhaurat! No has sentit may demunt la pell la suau dolcesa dels teixits sedosos!...» — Y Llátzer sempre mut é inmóvil en el si d'Abrahám.

Y li digué'l rich: — «Llátzer! ¿Te'n recordas que't vaig fer lligar demunt d'una catifa ab dugas cortisanas triadas entre trescentas? Te vaig fer lligar ab Adonia y Elisamma com un pàmpol entre dos raims d'or, y't vas morir, y'ls àngels se t'emportaren! Pensa, oh Llátzer! qué dolsas devian ser aquelles carns quan un d'aquells àngels missatgers fountat, ab tot y ser ellas mortas! Malhaurat! Malhaurat!... No has gaudit may del amor!...» — Y Llátzer, al sentir aixó, s'estremia en el si d'Abrahám.

Y'l rich li digué: — «Oh, Llátzer! Jo cantaré eternament els bens de que tu no has gaudit, y las flamas serán la meva lira!» — Y á son voltant las flamas bronzian y zumzejavan com milers d'arpas rojencas, y ell cantava enumerant y lloant els bens d'aquesta vida. Y tot cantant li deya: — «Mos ulls han vist totas las cosas, mas orellas las han escoltadas, ma llengua las ha assaboridas, mon olfat las ha oloradas, tota ma carn s'ha sadollat d'ellas!...» —

Y totas las formas d'aquestas gaubansas se destacavan precisas en sa memoria, y semblava que las caravanas de Saba y las naus de Tarsis feyan via ab llurs cargaments vers aquell lloch xardorós... Y ell cantava l'himne de sa bona vida.

Y Llátzer va sortir del si d'Abrahám per escoltar el cant de la bona vida; y va acostarse tot escoltant, va acostarse fins á ran del abím.

Y'l que li havia ofert el plat, la copa, la túnica y l'amor, l'home rich, el Magnífich, li digué encara cridant entre l'espetech de las flamas que la embranzida de llur cant atjava y removia dántlashi formas de joya; li digué, donchs, encara: — «Malhaurat ets tu, Llátzer! Malhaurat ets tu, perque no t'has nodrit més que d'engrunas! Mos ulls han vist totas las cosas, mas orellas las han escoltadas, ma llengua las ha assaboridas, mon olfat las ha oloradas, y mas mans las han palpadadas, y tota ma carn s'ha sadollat d'ellas!...» —

Y Llätzer, decantantse follament, al sentir això, cap á las bellas de las cosas vanas, caygué precipitat dintre l'abim.

Traducció de

S. VILAREGUT.

ELS CONCERTS DEL LICEU

I

Els mestres Nicoláu y Millet han organitzat, pera la present Quaresma, una serie de deu concerts vocals é instrumentals, el primer dels quals está anunciat pera'l dia que sortiran á llum las presents ratllas. Constituïxen la base d'aquestas audicions las nou sinfonias de Beethoven, y l'atractiu principal está en la execució de la *Novena Sinfonia* ab parts y coros, interpretats aquests per l'Orfeó Catalá, que ademés cantarà moltes altres composicions triadas de son repertori, y entre ellas la gran escena de la *Consagració del Graal*, del *Parsifal* de Wagner. Els programats resultan, donchs, de primer ordre, y si tots els elements qu'han de interpretarlos estiguessin al seu nivell, fora aquest un dels aconeximents musicals més grans qu'aquí haurien tingut lloch.

Ara bé: sent la orquesta'l primer element de tot concert, hem de preguntar: ¿existeix en realitat á Barcelona una orquesta de concerts? Si hem de judicar pel gran número que d'aquests s'han donat, la contestació fora afirmativa; mes fixantnos en els resultats obtinguts, hem de negarho en absolut. En nostra ciutat podrà haverhi una colla de músichs que's llogan á qualsevol preu, pera tocar qualsevol cosa de qualsevol manera (salvem alguna rara excepció); que s'asseuen devant del faristol capficats solzament ab el número de planas qu'han de girar; qu'aprofitan els compassos d'espera pera llegir el diari ó pera fer la bacayna; que sols esperan ab delit el permís pera fer el cigarro y més encara'l moment de plagar; que s'escoltan com qui sent ploure las observacions dels directors; que jamay se'ls acut endurse'l paper á casa per estudiarlo y pulirlo; en una paraula, que converteixen en baix ofici lo que fou calificat d'art divi. Ab semblants elements podrán donarse óperas, con ó sin

espectáculo; podrán ferse balls de máscaras, de mágica, y també d'envelat; podrán celebrarse oficis solemnes; missas pastorils ó de las altrás; primeras comunions de noyas de casas bonas; funerals á gran orquesta ab *Requiems* de tant aparato com falta d'esperit religiós, y fins festivals d'una pila de cents executants en la in-acústica sala de concerts del Paláu de Bellas Arts: tot això no hi té res que veurer ab l'art veritable. Però es irrisori qu'aquestos mateixos elements sian els únichs ab que's conta pera las audicions de concerts sinfónichs.

No es aquesta l'ocasió d'esbrinar las causas del atrás de la cultura musical catalana; prou que'ns vagará pera ferho. Però si que apuntarem, com á principal, l'egoisme de las empresas que llensen milers de pessetas y fins de duros per la contracta d'un *divo* ó *díva* escadussers, y regatejan indignament el sou d'un músich (1). Poden senyalar-se també la ignorancia y estulticia de totas las Juntas de propietaris del *Gran Teatre*, que, entre moltes altrás cosas, podian haver reglamentat las masses instrumentals y corals posantlas á un nivell digne del mateix; l'endropiment y falta de sentiment artístich dels pochs músichs que, valent alguna cosa, (ben poca), s'han estimat més la vida gandula y ben pagada de quartetos de cafés y teatres; las rivalitats de tota mena que continuament hi ha hagut entre'ls mateixos del ofici, ofegant moltes iniciativas y menyspreuant tota idea que no sortís del seu grupo; el caciquisme de certs *acobladors* d'orquestas ben coneguts, que cobran el seu tant 'per cent del mesqui sou de cada músich; y per fi, la inconstancia y volubilitat del públich, qu'ab tot y tenir-se per tan filarmónich, no ha respost moltes vegadas com devia als esforços fets per enlayrarlo de son nivell habitual.

En tals condicions no es, per consegüent, possible la existencia d'una orquesta seria de concerts, que pugui fernos sentir d'una manera tan sols acceptable las obras mestras de la música sinfónica. Bé es veritat qu'en

(1) Ens consta per conducte digne de crédito que hi ha músich al Liceu que cobrá TRES RALS per tocar tarde y nit el *Tristan é Isolda* complet, el dia del ensaig general igualment que tots els ensaigs anteriors.

certas ocasions nostres músichs han fet molt més de lo habitual y, despertant de son tradicional ensopiment, han donat probas de lo molt que s'en podria treure si hi hagués qui s'encarregués d'educarlos. Las excelents batutas d'un Vincent d'Indy ó d'un Strauss, d'un Kögel ó d'un Colonne, han realisat miracles; s'entén, d'execució molt més que de dicció. Els músichs catalans, que tenen facultats naturals pera llegir ab més promptitut que molts d'altres las composicions més enrevesadas, y per enmotllarse en un parell d'ensaigs als desitjos d'una batuta mascle, han respost valentment al sentir la xurriacada d'un verdader mestre, y en la Sinfonia de *Tannhäuser* ó en la *Pastoral* ab en d'Indy, en la *Heroica* ó en *Don Joan* ab l'Strauss, com en la *Fantástica* ab en Colonne, per no citar-ne d'altras, la orquesta no semblava la que estém condemnats á patir ordinariament. ¿Podém dirne altre tant de las moltas vegadas que l'hem sentida baix la direcció del mestre Nicoláu?

Molt ens extendriam sobre'l concepte que'ns ha merescut aquest director, ja al encarregar-se de la Societat catalana de concerts y estrenar á Barcelona la *Consagració del Graal*, ja al donarnos per son compte aquella colecció de *retalls* de *L'anell del Nibelung*, ó ja també quan els concerts matinals de Novetats, ahont, en mitj de la més completa soletat, varem poder apreciar las dots del senyor Nicoláu en la interpretació de vuyt sinfonias de Beethoven, y á més d'una cosa que'ls programas deyan qu'era la *Novena Sinfonia*. Nosaltres, que creyam ja curat al mestre Nicoláu del seu *sport* de donar series de concerts per *recreo* de butacas, palcos y acomodadors (ja que l'abandono del públich forsosament li ha de produhir no pòchs sacrificis pecuniaris), esperavam no haver d'ocuparnos de cosas ja fa temps esdevingudas, quina millor condemna es el silenci y l'oblit. Però la *reincidencia* que'ns anuncian els cartells del Liceu per forsa'ns portará á parlar de lo que prefeririam no tractar jamay, y á dir las cosas pel seu nom, puig que no creyém gayre probable un cambi en el temperament artístich del mestre Nicoláu. Tantdebó fossim constringits á rectificarnos!

Aném ara á lo més interessant. La empresa de posar la *Novena Sinfonia* ab coros

(única manera com deu executar-se) es arriscadíssima y requereix aptituds molt especials tant en el director com en els executants. Wagner, que tan gran admiració sentia per aquesta obra, que fou el verdader descobridor de sas innombrables bellessas, el que la rehabilitá en 1846 del menyspreu ab que la miravan els *sabis* d'aquell temps y qui establi las reglas pera la seva verdadera execució, ens diu, en el tomo II dels seus escrits, qu'aquesta Sinfonia no pot conmour al públich sinó «á condició de que las extraordinarias dificultats qu'ofereixen els coros sian superadas d'un modo ideal, cosa que no's pot obtenir més qu'ab una massa coral imponent y entusiasta». ¿Se'n ha assegurat bé el mestre Nicoláu dels elements que recomana una autoritat tan respectable com en Wagner? ¿Estima suficient el concurs del Orfeó Catalá per una obra tan complicada? Nosaltres que coneixém á fons la *Novena Sinfonia* ab coros, que n'hem sentidas execucions molt notables en diferents centres musicals, molt temém que l'Orfeó Catalá, al qu'hem de regoneixe de bon grat qualitats molt recomanables, no pugui produhirnos en aquesta obra la veritable emoció artística. Ni'l número ni la calitat de las veus ab que conta, creyém que sian els més adequats á la tessitura altíssima en que Beethoven posá l'*Oda á la Joya*, de Schiller. Y per altra part: ¿á quins artistes ha encarregat la execució de las parts á solo? Res ne parlan els cartells, per lo qual sospitem que quatre partiquins *despatxarán* com puguin las dificultissimas parts de baritono y de tenor, de tiple y de contralt, que requereixen ésser confiadas á cantants de primer ordre. Si aném ó no errats, aviat ho hem de veure.

Ab lo qu'hem dit no preteném judicar el resultat probable d'aquests concerts, ni emetre nostré criteri sobre la execució que obtindrán las obras anunciadas, puig ben clar pensém exposarlo després de l'audició de cada una d'ellas. Lo que sí volém que consti per endavant, es que no ha de modificar ni atenuar nostras apreciacions la circumstancia d'ésser tots els elements que hi prenen part, directors y executants, de nostra terra, y fins alguns amichs y dignes companys de causa. Dihém aixó, perque desde llarch temps venim observant en las

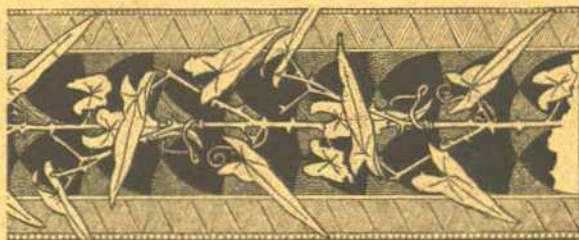
críticas musicals de la premsa catalanista la costúm d'alabar, vingui ó no á to, tot lo que fan els artistes de casa y principalment els seus correligionaris. Catalanistas com el que més, no seguirem, ab tot, aquest sistema; en primer lloch, per la rahó tan sapiguda de que l'art no reconeix patria, y en segón, perque la millor prova d'estimació als que ns son grats es fèrlos hi notar sos defectes y equivocacions, en comptes d'enganyarlos ab elogis exagerats que cap béls hi re-

portan. Quants y quants artistes han sortit en nostre país ab facultats y talent per arribar molt amunt, y han quedat estacionaris per las falsas adulacions dels amichs, els aplaudiments exagerats del públich y ls elogis intempestius de la premsa!

Que l'ombra venerable del gran Beethoven inspiri y tingui de sa mà á tots, director, músichs y cantants!

JOAQUIM PENA.

CANÇÓ DE L'ALOSA

Com sageta disparada,
cada día, á trench d'albada,
de mon solch m'alço d'un vol.
De la llum enamorada,
só matinera,
só la primera
que veu lo sol.

Peró avuy, més dormidora,
no he pogut veure á l'aurora
que suara haurá passat:
aquell núvol que's colora
es la rodéra,
la polsaguera
que ella ha dexat.

Prou ans d'hora avuy clareja!..
En dolcíssima barreja
s'ouen lluny arpes y chors..
Es desembre y abrilja..
Morta com era,
ja es la ribera
com riu de flors.

Una angélica embaxada
veig que passa endiumenjada,
vestes d'or y ales de neu:
dú una tendra flor gemada,
flor remeyera
que'l mon espera:
lo Fill de Deu.

De Bethlém veig la Establía
que es la cambra de Maria;
plomes d'àngels per trespol;
á Jesús ¡ay! qui'l veuria!..
Só matinera,
só la primera
que he vist lo Sol!

Desembre, 1899.

JOSEPH MAS Y CASANOVAS.

NOVAS

La *Revista Homeopática* ha publicat un número que dedica a la memòria del doctor don Joan Sanllehy y Metjes, mort en aquesta ciutat el 13 de janer prop passat.

Era'l doctor Sanllehy un caràcter tan català, y especialment tan barceloní, que'ns dol de veras no poder parlarne ab la extensió que's mereixia. No esplicarèm, donchs, els remarcables fets de sa brillantíssima carrera, y sols dirèm que fou l'implantador y mantenidor més decidit de la doctrina de Hahnemann en nostra patria. Convensut de sa bondat, ab la fermesa d'un apòstol sostingué, sense defallir may, una terrible campanya, rebatent els atachs de sos enemichs, més d'una volta esperonats per la mala fe y per la enveja. Aixis com la lluyta no amargà son caràcter afable y bonadós, tampoch el triomf definitiu li feu perdre sa senzillesa y humilitat característiques. En tota sa persona, en sos més insignificants actes, hi resplandia sa distinció natural, y sa intel·ligència privilegiada's mostrava en tota ocasió. L'afecte que sentia per sos malalts, era per ells correspost ab un respecte que bé pot dirsen veneració. Parlava poch; mes en sas breus paraulas, qu'il coneixia hi endevinava son judici, que podia considerarse sentència. Son esperit ordenat com poch n'hi hagi, li permetia atendre a sa obligació y aplicarse en l'estudi de las més variadas manifestacions del art y de la ciencia.

Pobres y rics eran per ell atesos ab la mateixa sollicitut. Bé pot dirse qu'empleà sa llarga existencia en bé de la humanitat. Aclaparat pels anys y per una grave malaltia, may abandonà l'estudi, ni descansà en el compliment de sa missió. Mitj'hora avans d'entrar en l'agonia, rebé encara a una familia qu'acudia a ell demanantli sos serveys, y en el deliri no's recordava de sos mals, preocupat pels dels altres. May oblidará Barcelona a un de sos fills que tant l'ha honrada.

Durant la vetlla del ultim dissapte, la secció de Carreras Especials y Bellas Arts del «Centre Escolar Catalanista» celebrà la inauguració de las tasques acadèmiques del present curs, ocupant la presidència nostre distingit

company de causa en Bonaventura Bassegoda.

El secretari en Joseph Ros y Güell va explicar en un breu y acertat parlament, els treballs que intenta portar a cap dita secció, entre'ls que hi figura com a principal la organització d'una serie de concursos anyals en que hi pugui pendre part tot el jovent català que's dedica a la ciencia y bellas arts, a qual efecte la secció circularà dintre poch's dias una alocució dirigida al esmentat jovent, la que fou llegida en l'acte.

El president en Joan Banús y Moréu llegí son discurs, quin tema «Ciencia y científichs» desenrotllà, posant de manifest la germanor que hi ha entre la ciencia y l'art.

Seguidament feu us de la paraula en Bassegoda, recordant al jovent escolar del seu temps y comparantlo ab el qu' avuy se associa baix els lemas de Ciencia, Patria y Art, especialment els del «Centre Escolar», a quins alentà a que prossegueixin ab la fe y enteresa que fins ara han demostrat en sas aspiracions, encomanantlosi que no deixin de conservar ben altius y honrats els lemas qu'adornan son sagell, y que no creguin, com alguns, que si Catalunya ha despertat del seu ensopiment es degut sols a n'ells, quins se pensan ser la gota d'aygua que fa vessar el got, com si ferlo sobreixir sols fos produhit per la gota y no per las que ja'l got omplian.

Els encarregà també que mantinguessin sempre ardent l'amor envers sa única patria, per quina reveindicació deuen treballar sense preocuparse del profit que d'ella'n puguin treure, perque de lo contrari caurien al costat dels que més mal ocasionan a Catalunya, pertorbant la marxa de nostra gran empresa.

El vispresident, nostre volgut amic Antoni Solé y Plà, en un magnífich parlament donà las gracias a la triada concurrencia que assistí al acte, pregant molta fermesa y unió pera la consecució dels ideals catalanistas.

Tots els oradors foren merescudament aplaudits pels assistents, entre'ls que hi figuraven bon nombre de representants de diferents entitats aderidas a la *Unió Catalanista*.

Per fi de festa's cantaren *Els segadors*.

L'Agrupació Catalanista de Sans «Els Se-

gadors» ha organitzat, per al dia 24 d'agost vinent, un certamen literari al que hi cooperaran tots els elements catalanistes d'aquella localitat.

El jurat calificador està format pels senyors: don Angel Guimerà, president; don Joseph Pin y Soler, don Joaquim Ruyra y Oms, don Pere Riera, don Jascinto Laporta, don Ramón E. Bassegoda y don Manel Rocamora, secretari.

Nostres dignes companys de causa senyors Renyé, Espluga y Arderiu, s'han separat de la redacció del setmanari lleydetà *La Veu del Segre*.

Hem rebut l'ídili poemàtic *Boira y sol*, de nostre estimat col·laborador A. Borí y Fontestà.

Un gran amor per las costums de la terra catalana; un gust depurat en la narració; una versificació armoniosa, y, per sobre de tot, un alt sentiment poètic, son las condicions que's troban en aquesta obra y que mantenen al senyor Borí y Fontestà en el lloch de honor que tan ben guanyat té, ja fa temps, entre'ls poetes de Catalunya.

En la primera de las conferencias que's proposa donar la «Lliga de Catalunya,» celebrada'l passat divendres, el reputat novel·lista català en Narcís Oller, oferi las primicias de son llibre «Teatre d'aficionats.»

Unim nostras felicitacions a las moltes rebudas pel senyor Oller en aquell acte y remerciem a nostre distingit col·laborador per l'envio de sa notable obra, de la que'n parlarem ab la extensió que's mereix en un altre número.

Hem rebut la «Guía práctica de los ferrocarriles de España», per don M. Grajo. Es una obreta molt útil que facilita en gran manera al viatger els datos que li son necessaris; conté un index marginal per ordre alfabetic de las principals linias; un mapa general en tres colors, y 26 itineraris gràfics. Se ven a 1 pesseta.

S'ha publicat el número pertanyent als mesos de març y abril d'aquest any, de la Revista de la «Asociación Artístico-Arqueológica Barcelonesa», que dirigeix nostre company de causa en Pelegrí Casades y Gramatxes, contenint el següent sumari: I. Domenicos Theotokopoulos (el Greco), per en Salvador Sanpere y Miquel.—II. Descripció de la iglesia y convent de Sant Francesch de Barcelona, segons el llibre manuscrit del P. Comes.—III. Els Hetheus. Notas criticas a propòsit d'un opúscul en que's tracta de si'ls hetheus colonisaren Catalunya, per en Joseph Brunet y Bellet. Il·lustren l'estudi sobre'l Greco varias fototipias, reproducció de retrats del cèlebre pintor cretench y de sa familia.

Sentim las denuncias de que dias passats foren objecte'ls periòdics *La Veu de Catalunya*, de Barcelona, y *La Veu del Segre*, de Lleyda, desitjantlos que'n surtin en bé.

Publiquem avuy la poesia *Cançó de l'Alosa*, d'en Joseph Mas y Casanovas, que per omissió involuntaria deixà de figurar en el *Número antecedent*.

Son molts els periòdics catalanistes que han reproduhit el patriòtic article «Els Segadors» a *montanya*, de nostre company de redacció en Salvador Vilaregut.

Aquest y altres treballs patriòtics poden veures en el *Número antecedent*, qu's ven al preu de 25 cèntims.

Invitats per la *Unió Catalanista*, assistirem el darrer diumenge al meeting catalanista d'Esparraguera, hont hi estavan representats gran número d'associacions, periòdics y entitats catalanistes.

El meeting va celebrarse en el teatre del Café Nou, assistinhi un públic numerosíssim.

Ocupà la presidencia'l senyor Folguera, president de la *Unió*. Feren us de la paraula els senyors Folguera, Salat, Pascual y Amigó, Mallofré, Colomer y Marsans, sent in-

terromput aquest últim per uns quants esvalotadors catequisats per l'Odón de Buen, aqueix catedràtic castellà que, tot y dihent-se molt lliberal, se va permetre, dias endarrera, insultar al Catalanisme.

Hem de fer constar que'ls escandalosos que pertorbaren l'ordre, atropellant el dret dels que celebravan l'acte ab el degut permis de l'autoritat, no foren expulsats del local per aquesta, ab tot y creures ells que se'ls expulsaria, puig promogueren l'esvalot tot acostantse cap á la porta, per lo que'ls pogués succehir.

Els delegats catalanistas s'abstingueren en absolut de tota manifestació incorrecta, y encara que'l meeting va tenirse de suspendre, va quedar sentat pel senyor Folguera que «en mitj d'aquest mar de confusions la nostra bandera sura gloriosa, enlayrantse entre l'espetch d'hipocresias y traydorias que'ns envoltan. Però nosaltres anirém fent la via espléndida que tenim senyalada. Volém llibertat, y la llibertat volém que tothóm la entengui de la manera que li dicti'l seu cap y la seva conciencia. Nosaltres volém salvar á Catalunya y la nostra doctrina es solzament d'amor y de patriotisme».

Y la nostra propaganda no será estéril, á pesar de la guerra que'ns fan els inconscients y'ls malvats.

El passat diumenge á la tarde tinguérem el gust d'assistir á la sessió qu'en el local dels «Montanyenchs» doná nostre estimat amich y colaborador Antoni Busquets y Punset, qui llegei varias de sas més escullidas composicions en prosa y vers, sent molt aplaudit per la numerosíssima concurrencia qu'omplia'l local de gom á gom.

L'acte fou amenisat ab cançons catalanas, que foren escoltadas ab gran fruició. Trobantshi present mossén Jascinto Verdager, nostre amich y colaborador en Joseph M.ª Folch y Torres llegei un fragment del *Poema de Santa Eularia*, del gran poeta, que fou estrepitosament aplaudit, lo mateix que una valenta poesia del propi senyor Folch y Torres, llegida en darrer lloch.

Felicitém al senyor Busquets y Punset per l'éxit obtingut en tan agradable sessió.

Acabá l'acte com de costum, entonantse

l'himne nacional catalá per tota la concurrencia.

A Badalona's tracta de constituhir un *Centre Catalanista* que, tot y tenint caràcter recreatiu, tendeixi á desterrar hàbits forasters tan perniciosos y embrutidors com el flamenquisme y plagas semblants.

Deya nostre estimat y respectable confrare *La Renaixensa*, en son número del últim di lluns:

«En la catedral de Barcelona la parla catalana acaba de guanyar un llegendari triomf. Aquest any el poble torna á escoltar els sermons de quaresma en sa propia llengua. Tantdebó qu'aqueix hermós fet s'hagués repetit en totes las catedrals de nostra Terra!

Als catalanissims fills de la immortal Girona encara no'ls hi ha arribat l'hora de fruhir aqueix dret indiscutible. Y á fe que no es pas per mala voluntat del sacerdot qu'está encarregat d'endressalshi la paraula.

—Fills meus, voldria parlarvos en la nostra llengua—ls hi deya ple d'unció evangélica en sa primera quaresmal.—Jo que'm dirigeixo de dret al cor, he de trobar mil dificultats expressantme en una llengua forastera. Perdóneume, si cumplint lo que se m'ha encarregat, no sé infiltrar en vostras ànimas tot alló que fàcilment hi entraria predicantvos en aquella parla qu'es la meua, per la rahó senzilla d'ésser també la vostra.»

La vetlla del 17 del corrent tindrà lloch al Saló Parés una sessió de música de César Franck, Robert Schumann y Ricart Wagner, á cant y piano, essent executants donya Maria Pichot de Gay y en Joan Gay.

Oportunament enterarém á nostres llegidors del resultat d'aquesta festa artistica, que promet resultar brillant.

A ca'n Parés, á «L'Avenç» y en els magatzems de música dels senyors Pujol y Salvat, se despatxan bitllets.

S'están repartint els programas, en els que hi figura una reproducció del magnífich cartell anunciador.

A fi de poder insertar, sense que nostres llegidors trobin una merma en el text, els molts anuncis qual publicació se'ns sollicita, dintre de poch acompanyaran als números de JOVENTUT unas elegants cubertas, destinades a estamparhi la secció anunciadora.

L'èxit cada dia creixent qu'obté'l nostre periódich, ens obliga a introduhir aquesta millora.

Publicacions rebudas:

Hem rebut la visita dels periódichs *Avant sempre, sempre avant*, valent defensor de la nostra causa a Manila; *La Costa de Llevant*;

Lo Somatent, de Reus; *La Nació Catalana*, el *Boletín Jurídico* y *La Barretina*, de Barcelona.

Ab gust establim el cambi.

Advertim a aquells de nostres subscriptors de fora que no hagin satisfet l'import de la subscripció, que pera posarse al corrent ab aquesta administració tenen de temps tot el mes actual. Si passat aquest no haguessin satisfet sas cuotas, ens veuriam obligats a suspendre l'envio del periódich.

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia, 311.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors.

No's tornan els originals.

Se donará compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

CONDICIONS DE SUSCRIPCIÓ

Catalunya: Trimestre, 1'50 pessetas; un any, 6 pessetas.

Altras regions d'Espanya: Mitj any, 4 pessetas; un any, 7 pessetas.

Estranger: Un any, 8 pessetas.

Número corrent, 10 céntims; atrassat, 25 céntims.

A tots els subscriptors del periódich se'ls regala'l NÚMERO ANTECEDENT.

Als subscriptors per un any se'ls hi regala ademés el cartell anunciador del periódich, magnífica obra de l'Alexandre de Riquer.